

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Mirentxu Elorriaga Sangroniz
Derio, Bizkaia
(1938)

Aurkibidea



Biografia



1938. urtean jaio zen Derion, kanposantua zegoen baserri batean, baina zazpi urte zituela baserria bota zuten kanposantua zabaltzeko, eta Santa Mami kaleko Urbitartera joan ziren bizitzera; bertan bizi izan da harrezkero. Ama Sondikako Mitxine baserrikoa zuen eta aita Zamudioko Beaskoetxekoa. Eskola bukatutakoan, bost urtez josten ikasi ostean, jostun lanetan aritu zen ezkondu arte. 1972. urtean, Derioko umeek ikasketak eta dotrina gaztelera hutsez egiten zituztela ikusita, herritar talde bat euskarazko katekesia eta eskolak ematen hasi zen, horien artean Mirentxu: 35 urtez aritu da katekesia euskaraz ematen. Fikan jaiotakoa, baina Derion bertan hazitakoa zuen senarra.

Zintak

DER-019

- **Proiektua:** Tximintx euskara elkarte
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea - Rodriguez, Txerra - Zubiri, Itsasne
- **Data:** 2011-01-17
- **Iraupena:** 66 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Zubiri, Itsasne

DER-020

- **Proiektua:** Tximintx euskara elkarte
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea - Rodriguez, Txerra - Zubiri, Itsasne
- **Data:** 2011-01-17
- **Iraupena:** 54 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Zubiri, Itsasne

Pasarteak

1. Neba eta euskara

- **Erref:** DER-019/004
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:09:49. **Bukatu:** 00:11:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Bere nebak 4-5 urterekin ez zuenez hitz egiten, hizkuntza bakar batera pasatzeko esan zieten. Gaur egun dena euskaraz egiten du, baita seme-alabekin ere.

2. Aitaren lana eta baserria

- **Erref:** DER-019/005
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:11:00. **Bukatu:** 00:14:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Aitak marmolerian egiten zuen behar. Lan gogorra zen hura, batez ere, neguan. Marmolerian lan egiteari utzi zion eta Alfen lantegian hasi zen guarda gisa. Beti izan dituzte lurrak eta aitak lantegiko beharraz gain, baserrikoa ere egiten zuen. Oiloak, astoa, behiak... eduki zituzten. Ez zuten jenerorik saltzen, etxerako ziren. Aita hil arte eta baita ostean ere, behiak izan zituzten; hala ere, ez dute baserritar bizimodurik eduki. Berak ez du baserrian behar egin, gaztetan josten aritu zen.

3. Josteko ikasketak eta ibilbidea

- **Erref:** DER-019/006
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:14:35. **Bukatu:** 00:17:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Eskola bukatu zuenean, zerbait egin behar zenez, josten ikasi zuen. Hiru-lau urte josten ikasten egon zen eta urte bete bat, Bilbon ebaketa egiten. Ezkondu arte etxean josten zuen, baina ostean utzi egin zion. Ez zegoen lan egiteko beharrik eta senarrak ez zeukan gustukoa etxea jendez beteta egotea, beraz, ez zuen jarraitu, etxekoentzako eta Bilboko familia batentzako izan ezik. Andreentzako eta umeentzako arropak egiten zituen, baina batez ere, andrentzako. Bordatu ederrak egiten zituen eta oraindik batzuk gordeta ditu.

4. Errioxara egindako irteera

- **Erref:** DER-019/007
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:17:15. **Bukatu:** 00:18:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Ikastetxean egon zenean, lehenengo urtean asignatura gehienak hartu zituen. "Kolegiokoekin" Errioxara joan ziren egun batzuk egotera. Berak izara zuriak eraman zituen eta hauek zikindu zitzaizkion. Logroñoko denda batera joan zen, han oihalak kiloka saltzen zituztelako. Izarak eta mantak kanpotik ekarritakoak ziren: urdinak, marrazki bizidunekin...

5. Joskile lanetan

- **Erref:** DER-019/008
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:18:43. **Bukatu:** 00:21:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Gaur egungo Derioko geriatrikoan, mojen ikastetxe bat zegoen. Han eskuz bordatzen ikasi zuen. Batez ere, berarentzako josten zuen eta etxeko gortinak ere egiten zituen. Kanpokoentzako zerbait jostekotan arropak eta berokiak izan ohi ziren. Bilbon ebaketa ikasten zen, horretarako bi urte behar ziren. Berak beste lagun batekin hartzen zituen klaseak eta urte batean egin zuten, josten bazekitelako. Jantziak paperez josten zituzten.

6. Arropak eta moda

- **Erref:** DER-019/012
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:21:49. **Bukatu:** 00:25:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Gaur egun ez daude tela-denda asko, baina lehen bai. Berokiak painuzkoak ziren eta jantziak telazkoak. Lehen ez zen arropa erosten, dena etxean egiten zen. Derion joskile bat zegoen eta oso ona zen. Arropa maizten zenean, "la buelta" ematen zitzaion, hau da, barrukoa kanpora ateratzen zen berria utziz. Kasu honetan joskilearen beharra ordaintzen zen. Arropak asko irauten zuen, beroki bat gutxienez hiru urte. Arropa ez zen botatzen. Berokiei behealdean tela zati ezberdin bat jartzea jarri zen modan, beraz, laburra gelditzen zirenean oso ondo zetorren. Dendetan modan zegoena begiratzen zuen, modei jarraitu behar baitzien.

7. Gizonak eta arropa

- **Erref:** DER-019/017
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:29:41. **Bukatu:** 00:31:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Gizonak euren ezkontzako trajea egiteko eta alabaren ezkontzako trajea egiteko, jostunarenera joaten ziren. Trajea ez zen asko erabiltzen. Frakak "kutxilletute" erabiltzen ziren, hau da, partxeekin. Gizonak sindikatuetera joaten zirenean, oso ondo janzten ziren.

8. Diferentziak dirudunen eta pobreen artean

- **Erref:** DER-019/018
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:31:56. **Bukatu:** 00:33:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Dirudun eta pobreen arteko janzkeran bazegoen diferentzia, baina Derion ia denak langileak zirenez, ez horrenbeste.

9. Kanposantua

- **Erref:** DER-019/028
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:40:39. **Bukatu:** 00:41:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

<p>Orain dela gutxi Kanposantua atzerantz handitu dute. Bi horma daude gerra garaian fusilatu zituztenen izenekin eta lehen kanposantua horraino heltzen zen.</p>

10. Seme-alabek eskolan erdaraz

- **Erref:** DER-019/030
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:41:57. **Bukatu:** 00:44:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Bere seme-alabak mojetara joan ziren eta han dena erdaraz egiten zen.

Semeak lagun bat zeukan euskara hutsean egiten zuena eta oso pozik jarri zen semea ezagutu zuenean, berarekin euskaraz egin zezakeelako, hori bai, ezkutuan.

11. Katekesia euskaraz ematen hasi ziren; Kili-kili

- **Erref:** DER-019/031
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:44:06. **Bukatu:** 00:46:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

<p>Berak eta senarrak, don Tomasekin (herriko abadea) berba egin zuten jaunartzea euskaraz egin ahal izateko, ordura arte erdaraz egiten baitzen. Hasi zirenean, hamar ume inguru egon ziren. Ordu erdi eskola (euskarazko eskola) ematen zuten eta ordu erdi katekesia. Ez zegoen materialik euskaraz eta 'Kili-kili'rekin hasi ziren San Antoneko abadearen laguntzarekin. Abadea kartzelan sartu zuten eta Kili-kili gabe gelditu ziren. Bere senarra eta bera hasi ziren klaseak ematen. Gizonak euskara-eskola eramaten zuen eta berak katekesia.</p>

12. Zergatik katekesia euskaraz

- **Erref:** DER-019/034
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:50:39. **Bukatu:** 00:51:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Katekesia euskaraz ematen hasi ziren, jaunartzea euskaraz emateko aukera izateko. Lehengoko baserritarrak, baserritarrak ziren, ez gaurkoak bezalakoak eta izate hori ez galtzeko, hasi ziren euskara irakasten. Materialik ez zeukatenez, katekesiko fitxak itzuli behar ziren eta lan handia egin behar izan zuten. Kili-kili fitxak euskaraz irakurtzen ikasteko erabiltzen ziren.

13. 'Kili-kili'ren hedapena

- **Erref:** DER-019/037
- **Iraupena:** 0:06:58. **Hasi:** 00:53:31. **Bukatu:** 01:00:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera
- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

<p>Apurka 'Kili-kili'ko katekesia beste herri batzuetan zabaltzen hasi zen. Urtean behin txango bat egiten zuten eta Derion autobus bat betetzen ez zenez, beste herrikoekin (Zamudio, Larrabetzu) bete behar zuten. Komunioa egin ostean txangoa egiten jarraitzen zuten. Eskola publikoa euskaraz ematen hasi zenean, 'Kili-kili'k ez zuen lehen bezala jarraitu. Hala ere, gure ohiturak zabaltzen jarraitu zuen. Klaseak elizan bertan izaten ziren astero eta erabiltzen zituzten itzulpenak bertoko euskaraz eginda zeuden. Urtero egiten zen txangoa aurrera eramateko, Udalak dirua ematen zuen, baina intereseko toki batera joateko. Txangoa egin baino lehen, herria ikustera joaten ziren, euria egiten baldin bazuen aterpe bat edukitzeko.</p>

14. Laguntza ekonomikoak Kili-kilin

- **Erref:** DER-019/039
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 01:00:32. **Bukatu:** 01:04:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:

<p>Kili-kili aurrera eramateko ez zegoen laguntza ekonomikorik. Fitxak ez ziren kobratzen eta Kili-kilik ere ez. Elizak ez zuen diru laguntzarik ematen baina ez zen behar, ez zegoen gasturik. Diru laguntza jasotzen hasi zirenean, elizari dirua ematen hasi ziren lokalaren truke.</p>

15. Gasteizera txangoa

- **Erref:** DER-020/002
- **Iraupena:** 0:02:49. **Hasi:** 00:01:04. **Bukatu:** 00:03:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Kili-kilik urtean behin txango bat antolatzen zuen; eta, autobusa betetzeko, herri guztietatik joaten ziren. Behin, Gasteizera joan ziren guraso eta guzti. Gurasoak egon arren, eurek hartu zuten umeen ardura. Itzultzean, gauza bat zela, bestea zela, Jose, gizona, Gasteizen utzi zuten.

16. Jaunartzea Zamudion egin zuen

- **Erref:** DER-020/004
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:04:21. **Bukatu:** 00:05:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak

Laburpena:

Berak jaunartzea Zamudion egin zuen , ezkontza eta konfirmazioa, ordea, Derion. Albokoak denak ziren Zamudiokoak, bere etxea eta albokoa izan ezik.

17. Denetarik egiten zuen: bizikleta eta komedia

- **Erref:** DER-020/006
- **Iraupena:** 0:03:41. **Hasi:** 00:06:01. **Bukatu:** 00:09:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Berak bizikleta eduki zuen, nahiz eta bere garaian ez izan normalena. "Ni bizikletarekin zuek kotxearekin baino zoriontsuagoa izan naiz" esan ohi zien beranduago bere seme-alabei. Albokoari umetan paralisia eman zion eta eskolara bizikletaz joaten zen beraiek lagunduta. Bera eta lagunak denetarik egiten zuten, adibidez, eskolan komedia. Beraientzako hori ona izan zen. Neska izatea ez zen trabarik izan bizikletan ibiltzeko.

18. Algortaraino bizikletaz

- **Erref:** DER-020/007
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:09:42. **Bukatu:** 00:11:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

<p>Behin, lagun batekin joan zen Algortara bizikletaz. Itzultzeko bero zela-eta, arazoak izan zituzten; eta berak lagunaren nebaren bila joan behar izan zuen, hark arreba laguntzeko. Uste du intsolazioa izan zuela. Santa Ana egun baten izan zen.</p>

19. Hondartzara joateko prest

- **Erref:** DER-020/015
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:11:24. **Bukatu:** 00:15:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Modan zegoen morena egotea, baina zuri egotea ere polita zen. Hondartzara beti joaten ziren bainujantzia jantzita. Berak igeri egiten zekien. Bainu jantziak zelan ziren azaltzen du. Nivea krema erabiltzen zuten, hala ere, erretzen ziren. Bera ez zen erretzen morena delako. Bazeukaten lagun bat, zuri-zuria zena eta hondartzara heltzen zirenean erantzitako arropak lagunaren gainean jartzen zuten, erre ez zedin. Hondartzara joateko ileak kentzen ziren

labanarekin. Aurrerago ezkoa erabiltzen hasi ziren. Hondartzara neska lagunak baino ez ziren joaten eta Deriotik jende gutxi joaten zen.

20. Lapak harrapatzen

- **Erref:** DER-020/016
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:15:00. **Bukatu:** 00:16:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Fauna » Natura » Itsas fauna » Beste batzuk
- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Hondartza batean lapak harrapatzen, meniskoa apurtu zuen. Lapak gainean zituela laban egin zuen eta harrapatutakoa ez galtzearren belauna jarri zuen eta apurtu. Lapak aizto batekin hartzen zituzten, egosi eta jan.

21. Hondartzan arropa zelan aldatu

- **Erref:** DER-020/018
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:17:06. **Bukatu:** 00:18:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Hondartzan arropak aldatzeko, tela handi bat erosten zuten. Gehienetan bainujantzian itzultzen ziren etxera.

22. Sorosleak eta barkillo-saltzaileak

- **Erref:** DER-020/020
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:19:09. **Bukatu:** 00:19:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Hondartzan sorosleak eta barkillo-saltzaileak zeuden. Gaseosa freskoa saltzen zuten.

23. Hondartzako jokuak

- **Erref:** DER-020/021
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:19:51. **Bukatu:** 00:20:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Paletan jokatzeko hondartza. Seminarioko frontoian ere jokatzeko erraketekin.

24. Autoa lehenegoz hartu eta gasolina barik

- **Erref:** DER-020/024
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:22:09. **Bukatu:** 00:23:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Bere senarra gaixotu zenean, lagunekin, tutoreekin eta denekin hitz egin zuen. Autoarekin irten zen lehenengo aldian, Santo Domingora joan zen eta gasolina barik gelditu zen.

25. Eskola eta ikasketak

- **Erref:** DER-020/033
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:30:27. **Bukatu:** 00:33:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Derioko herriko eskolara joan zen. Bere irakaslea doña Juana izan zen. Aurrerago, auzoko eskolara joan zen. Ez ziren jolas-orduetara mutilekin batera irteten. Ministroen izenak ikasi behar zituzten. Berari historia asko gustatzen zitzaion, zerbait ikasten zelako. Cara al Sol ere abesten zen.</p>

26. Antzerkia eskolatik kanpo

- **Erref:** DER-020/037
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:35:34. **Bukatu:** 00:36:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

<p>Cara al Sol abesteaz gain ez zuten beste ezer kantatzen. Lucia andereñoarekin antzerkia egiten zuten, baina betiere eskolatik kanpo.</p>

27. Eskolako inspekzioak

- **Erref:** DER-020/041
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:41:30. **Bukatu:** 00:42:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan inspektzioak izaten zituzten. Koadernoak garbi eduki behar zituzten. Berak etxean koadernoak lisatu egiten zuen, polito-polito uzteko. Oporrak oraingo legez, luzeak ziren.

28. Zapatuz ere eskolara

- **Erref:** DER-020/043
- **Iraupena:** 0:00:54. **Hasi:** 00:42:46. **Bukatu:** 00:43:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eguen arratsaldetan ez ziren eskolara joaten, baina zapatuetan bai. Etxera joaten ziren bazkaltzera.

29. Euskararen ezberditasunak Txorierrin

- **Erref:** DER-020/048
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:46:08. **Bukatu:** 00:47:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Berak nahasketa handia dauka: ama Sondikakoa zuen eta aita Zamudiokoa: amabitxi-aitabitxiak, osterak, giputzak.

30. Gaurko euskara Derion

- **Erref:** DER-020/052
- **Iraupena:** 0:01:14. **Hasi:** 00:50:00. **Bukatu:** 00:51:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Orain ia ume guztiak dira ikastolakoak. Larrabetzun eta Zamudion etxeko euskara mantentzen da. Bere adineko euskaldun gutxi daude Derion.

31. San Juan kantak

- **Erref:** DER-020/054
- **Iraupena:** 0:00:44. **Hasi:** 00:51:44. **Bukatu:** 00:52:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Ohiturak eta bizimodua » Katak » Bestelako katak

Laburpena:

San Juan katak abesten ditu.

32. San Juan dantzak

- **Erref:** DER-020/055
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:52:28. **Bukatu:** 00:53:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

Berak ez zekien "Eper gainetan dantza" egiten, baina kantatzen digu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-02-28

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com